

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19-20 травня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

7. Карлін М.І. Фінанси країн Європейського Союзу: навч. посібник / М. І. Карлін. – К.: Знання, 2011. – 639 с.

СУТНІСТЬ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Колеснікова М.В.

*к.ю.н., старший викладач кафедри АППФЕБ юридичного факультету
Сумського державного університету*

У правовій доктрині інститут комерційної таємниці розглядається, по перше, як самостійний інститут цивільного та комерційного права, в якому провідне місце посідають цивільно-правові норми, що регулюють цивільний (торговий) оборот комерційної таємниці й охорону її конфіденційності, по-друге, цей інститут містить інші норми, що регулюють відносини з приводу використання та охорони конфіденційності комерційної таємниці всередині організації (корпоративне й трудове), відносини з приводу надання комерційної таємниці (адміністративне право) та захищають інтереси власника комерційної таємниці в судовому порядку [1, с. 34].

З правового погляду комерційна таємниця є засобом захисту від недобросовісної конкуренції в межах реалізації права на інтелектуальну власність. Це загальновизнане в світі положення впливає також зі змісту п. VII ст. 2 Конвенції Всесвітньої організації інтелектуальної власності [2, с.74].

Крім комерційної таємниці, українське законодавство виокремлює ще кілька видів відомостей, що повинні зберігатися у таємниці, наприклад банківська, адвокатська, лікарська тощо. Крім того, у законодавстві застосовуються такі поняття, як службова таємниця, професійна таємниця. Відносини, у які вступають суб'єкти щодо кожної з таких таємниць, регулюються, як правило, спеціальним законодавством, яке встановлює як право на збереження визначених відомостей у таємниці, так і відповідальність осіб, що розголосили їх без санкції правовласника. При цьому у фаховій літературі наголошують на необхідності розвитку і вдосконалення відповідного галузевого законодавства стосовно кожного виду таємниць із визначенням ознак таємниці, кола суб'єктів прав на таємницю, прав та обов'язків осіб, які мають відношення до певних видів таємниць, порядку захисту прав. Іншим підходом є визначання загальних принципів виникнення довірчих відносин між особами, відповідальності за розголошення інформації, що повідомляється під час вказаних відносин, та особливостей захисту для кожного виду таємниць [3, с. 176].

Комерційна таємниця відрізняється від усіх цих видів таємниць тим, що відомості, які її складають, належать до комерційної діяльності підприємця і мають комерційну цінність [4, с. 27]

У чинному законодавстві визначення комерційної таємниці закріплене у ЦК України, де зазначено, що комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію (ч. 1 ст. 505 ЦК України) [5].

Відповідно до ст. 36 ГК України відомості, пов'язані з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта

господарювання, що не є державною таємницею, розголошення яких може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання, можуть бути визнані його комерційною таємницею [6].

Оскільки комерційна таємниця становить певну сукупність відомостей, знань, тобто вид інформаційного ресурсу, важливе значення для її регулювання має на сьогодні і Закон України «Про інформацію». Відповідно до ст. 30 Закону за режимом доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом, яка, у свою чергу, за правовим режимом поділяється на конфіденційну (до неї віднесено відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і які поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов) та таємну (до неї віднесено інформацію, яка містить відомості, що становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству та державі). Водночас ст. 30 Закону України «Про інформацію» не дає можливості чітко визначити, до якої категорії інформації з обмеженим доступом належить комерційна таємниця [7].

Виходячи зі змісту ст. 30 Закону України «Про інформацію», конфіденційну інформацію характеризують такі риси: це відомості, які перебувають у володінні, користуванні або розпорядженні особи; особа самостійно відносить інформацію до категорії конфіденційної та встановлює для такої інформації систему (способи) захисту; ця інформація не порушує передбаченої законом таємниці.

Закон України «Про інформацію» також встановлює, що належність певної інформації до категорії конфіденційної може бути самостійно визначена особою, яка володіє цією інформацією. Зокрема, відповідно до ч. 5 ст. 30 Закону особи, які володіють інформацією, зокрема банківського, комерційного характеру або такою, яка є предметом банківського, комерційного інтересу, самостійно визначають режим доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної, та встановлюють для неї систему (способи) захисту. У свою чергу, ч. 6 ст. 30 цього Закону містить перелік винятків із цього правила: зокрема, виняток становить інформація комерційного та банківського характеру.

Відповідно до ч. 2 ст. 506 ЦК України суб'єктами прав на комерційну таємницю можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, які правомірно визначили інформацію як комерційну таємницю. Слід звернути увагу на те, що чинне законодавство не встановлює будь-яких спеціальних обмежень володіння правами на комерційну таємницю для іноземних громадян або іноземних юридичних осіб. Вони можуть володіти цими правами на тих самих підставах, що й українські юридичні та фізичні особи.

Комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці [8].

Відповідно до законодавства суб'єктом господарювання визначаються склад і обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю. Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993р. №611 «Про перелік відомостей, що не

становлять комерційної таємниці», не можуть бути віднесені до комерційної таємниці [9]: установчі документи, документи, що дозволяють займатися підприємницькою чи господарською діяльністю та її окремими видами; інформація за всіма встановленими формами державної звітності; дані, необхідні для перевірки обчислення і сплати податків та інших обов'язкових платежів; відомості про чисельність і склад працюючих, їхню заробітну плату в цілому та за професіями й посадами, а також наявність вільних робочих місць; документи про сплату податків і обов'язкових платежів; інформація про забруднення навколишнього природного середовища, недотримання безпечних умов праці, реалізацію продукції, що завдає шкоди здоров'ю, а також інші порушення законодавства України та розміри заподіяних при цьому збитків; документи про платоспроможність; відомості про участь посадових осіб підприємства в кооперативах, малих підприємствах, спілках, об'єднаннях та інших організаціях, які займаються підприємницькою діяльністю; відомості, що відповідно до чинного законодавства підлягають оголошенню.

На підставі аналізу вищевказаної постанови можна стверджувати, що відомості, які можуть бути віднесені до комерційної таємниці повинні мати наступні ознаки: не містити державної таємниці; не наносити шкоди інтересам суспільства; відноситись до виробничої діяльності підприємства; мати дієву або потенційну комерційну цінність та створювати переваги в конкурентній боротьбі; мати обмеження в доступі. Це необхідно враховувати при формуванні переліку об'єктів комерційної таємниці на підприємстві. До гарантій, які забезпечують правовий режим комерційної таємниці на підприємстві, віднесено: конституційні гарантії, які надають право суб'єкту господарювання володіти, користуватися та розпоряджатися об'єктами права інтелектуальної власності на власний розсуд; гарантії, закріплені у Законі України «Про інформацію», зокрема суб'єкт господарювання право самостійно визначати режим доступу до інформації з обмеженим доступом; гарантії, закріплені у Цивільному Кодексі України, які визначають правомочності суб'єкта господарювання щодо комерційної таємниці.

Звернемось до процедури введення правового режиму комерційної таємниці на підприємстві. Режим комерційної таємниці на підприємстві вводиться спеціальним наказом. В цьому наказі необхідно передбачити заходи щодо охорони цих відомостей, коло осіб, які мають доступ до цієї інформації, правила роботи з документами, які мають гриф «Комерційна таємниця» та перелік відомостей, що становлять комерційної таємниці. Співробітники підприємства повинні під розписку ознайомитись із наказом. Режим комерційної таємниці на підприємстві є ефективною мірою захисту інформації. Оскільки, законодавством України передбачена відповідальність за її розголошення. Відповідно до статті 47 розділу IV Закону України «Про інформацію», порушення законодавства України про інформацію тягне дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну, кримінальну відповідальність.

Таким чином, існує ряд заходів з визначення правового режиму комерційної таємниці на підприємстві, який регламентовано вітчизняними та міжнародними актами. Законодавство України гарантує правовий захист комерційної таємниці, а її нормативно-правове регулювання здійснюється Цивільним Кодексом України, іншими нормативними та локальними актами підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чибісов Д.М. Правові та морально-етичні засади охорони пропріетарного цифрового контенту в рамках угод АСТА і ТРІПС // Митна справа – 2012. – № 5 (83), с. 91-99

2. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності ВО інтелектуальної власності; Конвенція, Міжнародний документ від 14.07.1967 [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_169

3. Капіца Ю.М. Проблеми охорони комерційної таємниці, ноу-хау та конфіденційної інформації в праві України // Огляд законодавства України та його реалізація. – К.: Академія правових наук України. – 2000. – С 175–199.

4. Галянтич М.Правові засади захисту комерційної таємниці // Інтелектуальна власність. —2003. -№12. - С 27

5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р.№435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.

6. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436 -IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.

7. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992р. №2657-ХІІ[Електронний ресурс] Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

8. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України від 19 червня 2003 року N 980-IV Електронний ресурс [Режим доступу]: <http://radnuk.info/komentar/chky/chky-knuga4/140-kn4-glava46/2214--505-.html>.

9. Про перелік відомостей, які не представляють комерційної таємниці: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993 р. № 611.[Електронний ресурс] Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/611-93-%D0%BF> .

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Коржова В. Е.

*студентка V курсу юридичного факультету
Сумського державного університету*

На часі досить актуальною є тема дослідження ролі Міністерства економічного розвитку і торгівлі України як суб'єкта регіональної політики. В Україні триває модернізація регіонального розвитку, активізується процес становлення нової державної регіональної політики.

Серед стратегічних пріоритетів модернізації регіонального розвитку – пошук гідної відповіді влади на виклики, ризики , що виникають внаслідок подовження рецесії світового господарства та вкрай негативно впливають на соціально-економічний розвиток українських регіонів; віднайдення в Україні ефективних механізмів та інструментів стимулювання місцевого та регіонального розвитку, активізації підприємницької ініціативи на місцях, запровадження дієвих стимулів щодо налагодження ефективного міжрегіонального, міждержавного, транскордонного співробітництва [1].

Законодавством визначено, що центральним органом виконавчої влади є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (далі – Мінекономрозвитку України), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Воно було утворене 9 грудня 2010 р. шляхом реорганізації Міністерства економіки України [2].

У системі органів виконавчої влади Мінекономрозвитку України є головним центральним органом з формування та забезпечення реалізації державної політики економічного і соціального розвитку; цінової, промислової, інвестиційної, зовнішньоекономічної політики; державної політики у сфері торгівлі; державної